

[Aleg 313]

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego
o melioracyach i wniosku p. Kędziora.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego jest tak wyczerpujące, że Komisya gospodarstwa krajowego nie widzi powodu do szczegółowego powtarzania wszystkich spraw, które z tego sprawozdania znane są Wysokiej Izbie, a ogranicza się jedynie do tych, które bądź dla ich ważności, bądź dla trudności ich szybkiego załatwienia potrzebują bliższego omówienia.

Wydział krajowy dzieli swoje sprawozdanie na 4 działy. Odnośnie przeto do działu pierwszego t. j. wykonania uchwał Wysokiego Sejmu i załatwienia petycyi, Komisya gospodarstwa krajowego stwierdza z zadowoleniem, że otrzymało nareszcie Najwyższe sankcye 14 ustaw, które odnoszą się do regulacyi, obwałowania, konserwacyi i jednej ustawy o zaciągnięciu pożyczki przez kraj dla przedsiębiorstwa regulacyi Pełtwi, od której anuitety miałyby opłacać Rząd.

Ustawa ta jednak stała się na razie bezprzedmiotową, gdyż Ministerstwo Skarbu, pomimo życzenia, żeby datki dla tego rodzaju przedsiębiorstw uiszczane były w anuitetach, zgodziło się w końcu na wypłatę datków w gotówce.

Nie otrzymał natomiast dotychczas sankcyi uchwalony przez Sejm w r. 1900 projekt regulacyi potoków Sołotwy i Rokitny z dopływami, z powodu trudności stawianych przez Ministerstwo rolnictwa, żądające prawomocnego konsensu wodno-prawnego i zawiązania Spółki wodnej przed sankcyą, czego przy żadnem innem przedsiębiorstwie nie wymagało; a trudno nawet zrozumieć, dlaczego ma się zawiązywać spółkę wodną dla przedsiębiorstwa, o którym niema pewności, czy sankcyę otrzyma.

W sprawie tej przedłożonym został komisji reskrypt Ministerstwa rolnictwa z 22. czerwca 1908 l. 47.518/1907 intymowany Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z 24. sierpnia 1908 l. 86.448 a więc już po wydrukowaniu sprawozdania Wydziału krajowego. Reskrypt zarządza ponowne a względnie uzupełniające dochodzenie wodno-prawne, lecz stwierdza zarazem, że wydany przez pierwsze dwie instancje konsens wodno-prawny należy uważać jako bezprawny z tego powodu, iż wydanie na imię Wydziału krajowego, jako na przedsiębiorcę konsensu nie mogło nastąpić wobec tego, iż projekt tej ustawy nie otrzymał jeszcze sankcyi.

Jak pogodzić należy to zapatrywanie Ministerstwa rolnictwa z zarządzeniem, wydanem reskryptem tegoż Ministerstwa z 4. maja 1901 l. 6.773 a powyżej opisanem, Komisya gospodarstwa krajowego nie umie wytłumaczyć.

W dziale uchwał nie wymagających sankcyi, góruje przedewszystkiem sprawa zabezpieczenia miast Krakowa i Podgórze przed zalewami, powtarzającymi się w ostatnich czasach co parę lat, do której to akcji w myśl rezolucyi Wysockiego Sejmu z r. 1903 i urzędowych zapewnień byłego c. k. Ministra J. E. Dr. Körbera miano niezwłocznie przystąpić na koszt państwowej dotacyi wodnej i państwowego funduszu kanałowego, jak również do budowy drugiego mostu, łączącego Kraków z Podgórzem. Niestety skutkiem wielkiej trudności, wynikającej z kompetencyi czterech Ministerstw w sprawach wodnych, po wielu urgensach odpowiedziało c. k. Namiestnictwo na zapytanie Wydziału krajowego pismem z dnia 4. kwietnia 1908, że jeszcze nie nadeszła decyzya c. k. Rządu.

Co do obwałowania prawego brzegu Wisły powyżej ujścia Wilgi, per traktacye są jeszcze w toku, ponieważ Ministerstwo rolnictwa zaproponowało przeprowadzenie tych robót na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej przy 45% udziale funduszu melioracyjnego, a 55% udziale kraju i gmin interesowanych. — Zastępca Wydziału krajowego na posiedzeniu odnośnej komisji sprzeciwił się stanowczo temu projektowi, gdyż fundusz melioracyjny na inne cele jest przeznaczony, t. j. na rozwój kultury krajowej i rolnictwa i sprawa ta znowu się przewlekła. Co do wykonywania robót celem zabezpieczenia obu brzegów Wisły poniżej ujścia Wilgi kosztem funduszu kanałowego, sprawa znajduje się na dobrej drodze, gdyż Ministerstwo handlu reskryptem z 7. marca 1908 wydało konsens na budowę, więc można oczekiwać rozpoczęcia robót z wiosną r. 1909.

Również sprawa drugiego mostu na Wiśle, łączącego Kraków z Podgórzem znacznie postąpiła i budowa już się rozpoczęła.

Obwałowanie Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa natrafiło na różne przeszkody ze strony c. k. Namiestnictwa i Ministerstwa spraw wewnętrznych — a szczególnie z tego powodu, że c. k. Biuro hydrograficzne centralne mimo upływu 4 lat nie dostarczyło Wydziałowi krajowemu obliczenia wielkiej wody Wisły powyżej Krakowa. Przeszkody te wyłuszczone są szczegółowo w sprawozdaniu Wydziału krajowego o melioracyach, więc ich komisya gospodarstwa krajowego powtarzać nie będzie, ale zaznaczyć musi z przykrością, że uchwała Sejmu dotycząca tej nader ważnej sprawy z dnia 11. lipca 1902 nie została po upływie tak wielu lat wykonaną pomimo wszelkich przedstawień i wyjaśnień ze strony Wydziału krajowego.

Dopiero reskryptem z d. 1. maja 1908 zarządziło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych komisyjny objazd Wisły od ujścia Przemszy do Krakowa celem pozwięcia decyzji co do możliwości wykonania obustronnego obwałowania i rentowności. Komisya złożona z 5 zastępców rządu i 2 zastępców Wydziału krajowego nie tylko uznała obwałowanie za potrzebne i rentowne, ale nawet za pilne, jednak z zastrzeżeniem, że ono nie powinno zmienić stosunków wielkiej wody w Krakowie i poniżej Krakowa.

Nowe przeto obliczenie wielkiej wody przez c. k. Oddział hydrograficzny jest konieczne i od spiesznego przeprowadzenia tych studyów będzie zależną możność przedłożenia Wysokiemu Sejmowi odnośnej ustawy na najbliższej sesyi w roku 1909.

Co do zabudowania prawego brzegu małej Wisły powyżej Przemszy, t. j. na granicznej przestrzeni od Jawiszowic do ujścia Przemszy, niweleta wielkiej wody musi się stosować do niwelety murów ochronnych w Krakowie, jak znowu ta do niwelety przestrzeni poniżej leżącej między Krakowem a Niepołomicami. Projekt bowiem obecny, dotyczący tych wałów okazuje się niższym o 1.64 m. i wymaga uzupełnienia.

Zachodzi tam jednak wielkie niebezpieczeństwo w tem, że Rząd Pruski nie

mogąc się zapewne doczekać robót regulacyjnych ze strony austriackiej, rozpoczął już obwałowanie na swojej przestrzeni, co w razie wylewu naraziłoby grunta na naszej stronie na nieobliczone straty.

Wprawdzie według protokołu komisji międzynarodowej z 15. września 1905, dopiero po wykonaniu przekopów na tej granicznej przestrzeni w ciągu lat czterech, może być rozpoczęte obwałowanie: postanowienie to jednak nie powstrzymało rządu pruskiego od przeprowadzenia tego, co jest potrzebne dla rozwoju kultury gruntów i bezpieczeństwa ludności.

Chociaż Wydział krajowy na prośbę Wydziału powiatowego w Białej odniósł się do Namiestnictwa o wstrzymanie rozpoczętych robót, to przecież przy znacznej powolności centralnej austriackiej biurokracji w załatwianiu spraw pilnych, zachodzi groźna obawa klęski w razie powodzi.

Rezolucya Wysokiego Sejmu z 4. października 1907 wystosowana do rządu w sprawie skrócenia okresu budowy dla regulacji Wereszycy z 20 na lat 10 odniosła pożądaną skutek. Ministerstwo rolnictwa zgodziło się na zmianę odnośnych postanowień rozporządzenia wykonawczego i tem samem na podwyższenie rocznych 40% rat zasiłku państwowego z 40.800 na 81.600 K od r. 1909 począwszy, wskutek czego i Wydział krajowy wstawił do preliminarza funduszu krajowego na r. 1909 jako IV. ratę kwotę 81.600 K.

Regulacja Wereszycy przy użyciu do budowy 2 inżynierów będzie więc mogła być ukończoną w r. 1916.

Na niesłychaną powolność władz politycznych w zawiązywaniu spółek wodnych dla publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych żali się Wydział krajowy w każdorocznem sprawozdaniu.

Starostwa zalegają obecnie z zawiązaniem sześciu spółek a w r. 1908 przedłożył Wydział krajowy operaty konkurencyjne dla dalszych trzech spółek.

Opóźnienia te powodują znaczne straty tak dla przedsiębiorstw jak i dla interesowanych, a gdy liczne przynaglania władz politycznych ze strony Wydziału krajowego pozostają prawie bez skutku, Komisya proponuje do uchwalenia rezolucyę do rządu, by zbadał przyczyny tak powolnego załatwiania spraw publicznych doniosłego znaczenia i poczynił odpowiednie skuteczne zarządzenia.

W dziale o postępie budowy przy publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych w latach 1906 i 1907 Komisya gospodarstwa krajowego nie znajduje nic do zauważania. Postęp budowy uznać należy za normalny — o ile zaś przy niektórych przedsiębiorstwach okazały się przekroczenia preliminarza kosztorysowego, uznała je Komisya za usprawiedliwione.

Zwróciło tylko uwagę Komisji, iż przy przedsiębiorstwach prowadzonych przez c. k. Namiestnictwo, nie otrzymał Wydział krajowy dotąd sprawozdania o postępie budowy za r. 1907 a mianowicie: z regulacji Dniestru między Rozwadowem a Żurawnem, z regulacji Soły i z regulacji Łomnicy.

W dalszym ciągu swojego sprawozdania przedstawia Wydział krajowy stosownie do programowej uchwały Wysokiego Sejmu z 13. lutego 1894 do uchwalenia projekty ustaw o czterech nowych przedsiębiorstwach melioracyjnych, z których 2 odnoszą się do dorzecza Wisły, 1 do dorzecza Bugu a 1 do dorzecza Dniestru.

Komisya gospodarstwa krajowego uważa za zbyt czyste wdawać się w szczegóły ekonomicznej i technicznej natury projektowanych przedsiębiorstw; musiałaby je bowiem powtarzać dosłownie ze sprawozdania Wydziału krajowego. Opierając się zaś na dotychczasowem doświadczeniu nabytem z wyników wykonanych i przez krajowe biuro melioracyjne zaprojektowanych robót melioracyjnych, Komisya przyjąć musi, iż wykazana przez Wydział krajowy pożyteczność i rentowność tych no-

wych przedsiębiorstw nie może podlegać wątpliwości. Komisya uważa więc tylko za wskazane przedstawić krótki opis projektowanych przedsiębiorstw i zestawzić cyfry, jakie według obliczenia Wydziału krajowego w wydatkach funduszu krajowego z powodu wykonania tych dalszych przedsiębiorstw zostały podane.

Zaprojektowane są tedy:

1. Regulacya potoku Macochy z dopływami.

Regulacya ma na celu odwodnienie i ochronę od wylewów 1.568 morgów gruntów, położonych w 8 gminach katastralnych powiatu bialskiego.

Koszt ogólny wykonania obliczono na 1,166.000 K.

Przedsiębiorstwo ma być uznane jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej i oddane w zarząd Wydziału krajowego.

Datek kraju i państwa wynosić będzie po 40% czyli po 466.400 K zaś spółki wodnej 233.200 K, na właścicieli gruntów przypadnie tedy po 125 K 29 gr. od jednego morga. Roboty wykonane mają być w ciągu lat 11, wobec czego roczny datek kraju i państwa wynosiłby po 42.400 K.

2. Osuszenie bagien rzeszowskich.

W przedsiębiorstwie tem interesowanych jest 9 gmin katastralnych w powiecie rzeszowskim i jedna w powiecie ropczyckim, z łącznym obszarem 3.594 morgów.

Koszt robót preliminowano na 460.000 Koron, od 1 morga wyniesie więc 127 K 95 gr.

Wykonanie nastąpić ma w drodze przymusowej spółki wodnej pod zarządem Wydziału krajowego przy 40% zasiłkach kraju i państwowego funduszu melioracyjnego. Zasiłki kraju i państwa wynosiłyby więc po 184.000 K a spółki wodnej 92.000 K. Ponieważ roboty mają być wykonane w latach pięciu, wynosiłaby roczna rata datków państwa i kraju po 18.400 K.

3. Regulacya rzeki Sołokii z dopływami.

Przedsiębiorstwo to będzie jednym z większych, gdyż ogólny koszt robót obliczono na 6,000.000 K. Zamierzona regulacya obok regulacyi Błotni i Raty ma też wielkie znaczenie dla ochrony od wylewów i odwodnienia znacznych obszarów gruntów po lewym brzegu rzeki Bugu. Interesowanych jest 34 gmin katastralnych w powiatach rawskim i sokalskim z łączną powierzchnią gruntów 24.119 morgów.

I to przedsiębiorstwo projektowane jest jako przedsiębiorstwo przymusowej Spółki wodnej z 40% udziałem kraju i państwa w kosztach; datki kraju i państwa wyniosą tedy po 2,400.000 K a przymusowej spółki wodnej 1,200.000 K, a gdy roboty mają być rozłożone na lat 20, wyniesie roczna rata krajowego i państwowego datku po 120.000 K zaś spółki wodnej po 60.000 K.

4. Regulacya potoków Kłodnicy (Niezachówki) i Brydnicy z dopływami.

W regulacyi tej, która ma na celu osuszenie gruntów i ochronę od wylewów interesowane są powiaty Żydaczów, Drohobycz i Stryj, a w szczególności w powiecie żydaczowskim 4 gminy katastralne z obszarem 3.126 morgów, w drohobyczkim 3 gminy katastralne z obszarem 4.335 morgów, w stryjskim 7 gmin z obszarem 6.377 morgów, ogółem z powierzchnią 13.838 morgów.

Koszt robót preliminowano pierwotnie na sumę 1,800.000 i taką też kwotę wstawiono do §. 2. projektu ustawy. Po przeprowadzeniu jednak technicznej reambulacyi projektu, co nastąpiło już po wydrukowaniu sprawozdania Wydziału krajo-

wego, uznano za potrzebne podniesienie niwelety dna Kłodnicy, przez co obniżą się koszty wykonania o kwotę 50.000 koron. Ogólny preliminowany koszt redukuje się przeto do kwoty 1,750.000 koron i w tym kierunku wprowadziła Komisya poprawkę do ustawy.

Również i to przedsiębiorstwo ma być wykonane w drodze przymusowej spółki wodnej pod zarządem Wydziału krajowego z 40% udziałem w kosztach kraju i państwa. Kraj i państwo ponosą więc wydatek po 700.000 koron, spółka wodna 350.000 koron, a ponieważ roboty mają być rozłożone na lat 18, wyniesie roczna rata datków kraju i państwa po 38.888 K 89 gr. zaś spółki po 19.444 K 44 gr.

Wkład od jednego morga wypadnie okrągło 126 kor.

W dziale drobnych melioracyi, do którego zalicza się subwencye na konserwację wykonanych dawniej przedsiębiorstw, na zabudowania lub lokalną regulację potoków, na popieranie kultury torfowisk wreszcie na drenowanie i osuszenie gruntów, preliminuje Wydział krajowy na r. 1908 kwotę 469.870 kor., na rok 1909 kwotę 364.575 kor. W cyfrach tych mieści się także dotacya po 200.000 K jako ósma i dziesiąta rata (z dziesięciolecia) na drenowanie gruntów włościańskich podwyższona z rocznej kwoty 80.000 kor. wskutek uchwały Wys. Sejmu z dnia 18. marca 1907 na 200.000 koron rocznie.

Wszystkie pozycye zasiłków do tego działu wprowadzone, o ile nie mieściły się w zeszłorocznym budżecie, uznała Komisya gospodarstwa krajowego za usprawiedliwione i wnosi na uchwalenie tychże.

Do tego działu odnosi się wniosek p. Kędziora zmierzający do zmiany uchwały Wysokiego Sejmu z 11. listopada 1905, którą z równoczesnem podwyższeniem rocznej dotacyi na 200.000 kor. obniżono wymiar zasiłków ze skarbu kraju i państwa na osuszenie lub odwodnienie gruntów włościańskich z $33\frac{1}{3}\%$ preliminowanych kosztów na 25% a tylko w wyjątkowych wypadkach upoważniono Wydział krajowy do udzielania $33\frac{1}{3}\%$ zasiłków.

Jak stwierdza zamknięcie rachunków funduszu krajowego za r. 1907, z preliminowanej w rubr. IX. poz. 13 lit. d) sumy łącznie 600.000 kor. (już z uwzględnieniem 25% zasiłków) wydano tylko 390.105 kor. czyli, że przeszło $\frac{1}{3}$ część kredytu nie została wyczerpaną.

Akta Wydziału krajowego wykazują, iż liczne gminy i prywatne osoby interesowane, zawiadomione ze strony Wydziału krajowego, iż będą musiały pokryć połowę kosztów zamierzonej melioracyi, odstąpiły od tego zamiaru i cofnęły zgłoszenia o przeprowadzenie melioracyi, jedynie z powodu trudności zdobycia funduszków dla nich za wysokich.

Uwzględniając przykre stosunki rolników wogóle, zwłaszcza wobec często powtarzających się klęsk elementarnych a niedostateczne jeszcze przeświadczenie u ogółu włościan o zbawiennych skutkach drenowania podmokłych i nieprzepuszczalnych gruntów, które stanowią większą część powierzchni kraju, uważa Komisya gospodarstwa krajowego zachętę przez większą materialną pomoc jako wskazany obowiązek.

W przekonaniu zresztą, iż podniesienie produkcji rolniczej leży nie tylko w interesie samego rolnika, ale także w interesie kraju i państwa, postanowiła Komisya przyjąć rezolucyę przez wnioskodawcę przedstawioną i zalecić ją Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia.

Na podstawie zeszłorocznej uchwały Wysokiego Sejmu powiększonym został personal techniczny krajowego biura melioracyjnego o 4 inżynierów, wskutek czego liczy dzisiaj biuro 76 inżynierów.

Komisya gospodarstwa krajowego zalecając Wysokiemu Sejmowi zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego ustanowienie owych 4-ech posad, wyraźnie w swo-

jem zeszłorocznem sprawozdaniu zaznaczyła, iż tak słabego pomnożenia etatu nie uważa za wystarczające.

To też obecnie przychodzi Wydział krajowy z wnioskiem o dalsze powiększenie etatu o 6 nowych posad w wyższych rangach; jednak ze sprawozdania Wydziału krajowego, jak wogóle z rozmiaru i zakresu czynności biura wynika, że to projektowane pomnożenie wystarcza tylko na najbliższą przyszłość tj. na rok jeden.

Wydział krajowy motywuje obszernie potrzebę powiększenia, a Komisya sądzi na podstawie dotychczas osiągniętych rezultatów z działalności biura, iż wnioski ten nie wymaga nawet uzasadnienia. Ale Komisya gospodarstwa krajowego popierając go, uznaje konieczną potrzebę najbliższego dalszego pomnożenia sił technicznych Biura melioracyjnego i przedkłada Wys. Sejmowi odnośną rezolucyę do uchwalenia.

Równocześnie przedkłada Wydział krajowy wniosek na ustanowienie posady rady w VI. randze dla obecnego referenta administracyjno-prawnego. Z uwagi na tegoż lata służby i na utrzymanie równomierności stosunków awansowych innych urzędników conceptowych Wydziału krajowego, Komisya przychyliła się do wniosku Wydziału krajowego i zaleca go do przyjęcia.

Na podstawie powyższego sprawozdania Komisya gospodarstwa kraj. wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 11. sierpnia 1908 l. 76.740 Sejm przyjmuje do wiadomości.

II. Sejm przyznaje na popieranie mniejszych robót melioracyjnych w myśl uchwały swej z dnia 26. listopada 1889 w rubr. 1X. poz. 16. wydatków następujące zasiłki:

Na rok 1908:

a) na konserwacyę osuszenia bagien Rudnickich (do r. 1908)	2.800 K
b) " " " " Stojanowskich (do r. 1914)	1.200 "
c) " " " " Oleskich (do r. 1925)	1.000 "
d) na drenowanie gruntów włościańskich VIII. rata (z 10-lecia)	200.000 "
e) na zabudowanie potoków Harbutówki i Gościbki w pow. Myślenickim III. rata (ostatnia) oraz kredyt dodatkowy	40.300 "
f) na regulacyę potoku Mikoszki w Rzeszowie III. rata (z 5-lecia)	6.432 "
g) na osuszenie gruntów w gminie Bojaniec w powiecie Żółkiewskim III. rata (ostatnia)	12.000 "
h) na osuszenie gruntów w gminie Żydaczów III. rata (ostatnia)	9.367 "
i) na zabudowanie potoku Stańkowskiego (powiat Nowy Sącz) II. rata (ostatnia)	6.425 "
k) na zabudowanie potoku Biczyczanki (powiat Nowy Sącz) II. rata (ostatnia)	15.000 "
l) na zabudowanie potoku Dubeń w gminie Spas (powiat Stary Sambor) II. rata (ostatnia) oraz kredyt dodatkowy	19.500 "
m) na regulacyę potoku Wolanki	6.150 "
n) na zabudowanie potoku Psarki (kredyt dodatkowy)	1.000 "
o) na zabudowanie potoku Łączki	6.000 "
p) na regulacyę Prutu pod Łączynem I. rata z (2-lecia)	16.000 "
r) na budowę rowów osuszających w gminie Borki nizińskie (pow. Mielec)	7.800 "
s) na obwałowanie Sanu w Bielińcu (pow. Nisko).	8.500 "

t) na osuszenie gruntów w Demeszkwcach (pow. Rohatyn)	2.835 K
u) na osuszenie gruntów włościańskich w Małnowie (pow. Mościska)	6.478 "
w) na osuszenie łąk włościańskich w Oleszycach starych (powiat Cieszanów)	3.800 "
x) na regulację potoku „Stara rzeka“ w gminach Dąbrowiec i Łozina (pow. Gródek)	2.333 "
y) na regulację potoku Olszanicy w gm. Zwierzyn (pow. Lisko)	2.200 "
z) na budowę wodociągu w Kołaczycach	8.000 "
aa) do dyspozycji Wydziału krajowego	75.000 "
Ogółem	460.120 K.

Na rok 1909:

a) na konserwację osuszenia bagien Stojanowskich (do r. 1914)	1.200 K
b) na konserwację osuszenia bagien Oleskich (do r. 1925)	1.000 "
c) na drenowanie gruntów włościańskich IX. rata (z 10-lecia)	200.000 "
d) na regulację potoku Mikoszki w Rzeszowie IV. rata (z 5-lecia)	6.432 "
e) na regulację Prutu pod Łączynem II. rata (z 2-lecia)	16.000 "
f) na osuszenie gruntów w Demeszkwcach (pow. Rohatyn) II. rata (z 2-lecia)	2.835 "
g) na osuszenie gruntów włościańskich w Małnowie (pow. Mościska) II. rata (z 3-lecia)	6.478 "
h) na osuszenie łąk włościańskich w Oleszycach starych (pow. Cieszanów) II. rata (z 2-lecia)	3.800 "
i) na regulację potoku „Stara rzeka“ w gminach Dąbrowiec i Łozina (pow. Gródek) II. rata (z 2-lecia)	2.333 "
k) na zabudowanie potoku Stańkowskiego (pow. Nowy Sącz) kredyt dodatkowy	800 "
l) na osuszenie gruntów włościańskich w gminie Budy łańcuckie i Świętoniów (pow. Łańcut)	7.667 "
m) na budowę wodociągu w Kalwarii zebrzydowskiej	15.000 "
n) na regulację kanału Bucowskiego (pow. Przemyśl) I. rata (z 3-lecia)	15.000 "
o) na regulację Potoku Wolanki (zasilek dodatkowy)	3.280 "
p) do dyspozycji Wydziału krajowego	75.000 "
Ogółem	356.825 K.

III. Sejm przyznaje na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk w rubr. IX. poz. 17. wydatków następujące zasiłki:

Na rok 1908:

1. w Rzochowie III. rata (ostatnia)	500 K
2. w Chyszewicach I. rata (z 3-lecia)	250 "
3. w Dmytrowie	500 "
4. w Połoniczny	1.000 "
5. w Sielcu II. rata (z 3-lecia)	500 "
6. w Kuliczku II. rata (z III-lecia)	500 "
7. w Peczeni II. rata (z 3-lecia)	500 "

8. w Rzęśni polskiej na gruntach Dra Tadeusza Marsa II. rata (z 3-lecia)	500 K
9. na nawozy mineralne na grunta torfowe włościańskie: w perymetrze bagien Oleskich i Stojanowskich po 1.000 K, w perymetrze regulacji Pustej 2.000 K, w perymetrze bagien Rzemieńskich, tudzież regulacji Błotni i górnej Trześniówki po 500 K	5.500 „
Ogółem	9.750 K.

Na rok 1909:

Na popieranie doświadczeń z kulturą torfowisk:

1. w Chyszewicach II. rata (z 3-lecia)	250 K
2. w Sielcu III. rata (ostatnia)	500 „
3. w Kuliczkowie III. rata (ostatnia)	500 „
4. w Peczeni III. rata (ostatnia)	500 „
5. w Rzęśni Polskiej na gruntach Dra Tadeusza Marsa III. rata (ostatnia)	500 „
6. na nawozy mineralne na grunta torfowe włościańskie w perymetrze bagien Oleskich i Stojanowskich po 1.000 K, w perymetrze regulacji Pustej 2.000 K, a w perymetrze bagien Rzemieńskich, tudzież regulacji Błotni i górnej Trześniówki po 500 K, czyli razem	5.500 „
Ogółem	7.750 K.

IV. Sejm powiększa personal techniczny krajowego biura melioracyjnego o dwóch etatowych starszych inżynierów, dwóch etatowych inżynierów I. klasy i dwóch etatowych inżynierów II. klasy i upoważnia Wydział krajowy do obsadzenia tych posad z dniem 1. stycznia 1909.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, żeby na najbliższej sesji przedłożył wnioski wydatniejszego pomnożenia etatu Biura melioracyjnego.

V. Sejm ustanawia w biurze melioracyjnem posadę radcy w VI. klasie rangi dla referenta administracyjno-prawnego.

VI. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby zbadał przyczyny opóźniania się władz politycznych w zawiązywaniu spółek wodnych dla publicznych przedsiębiorstw melioracyjnych i aby poczynił odpowiednie skuteczne zarządzenia ku możliwie najspieszniejszemu załatwianiu tych spraw.

VII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by w r. 1909 zarządził zdjęcia i wypracowanie planów dla regulacji rzek Worony, Gologórki i Łososiny.

VIII. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby zasiłki dla drenowania gruntów włościańskich z funduszu krajowego wymierzał w wysokości 33 $\frac{1}{3}$ % sumy kosztorysowej i w tej samej wysokości wyjednał z państwowej dotacji dla drobnych melioracji.

IX. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w myśl dwukrotnych uchwał Sejmu dolno-austryackiego, do których to uchwał przyłączyły się Wydziały innych krajów, przedłożył Radzie państwa projekt ustawy o zużytkowaniu sił wodnych dla wytwarzania energii elektrycznej i oddaniu sił wodnych w posiadanie krajów.

X. Sejm uchwała załączone % projekty ustaw:

1. o regulacji potoku Macochy z dopływami;
2. o osuszeniu bagien Rzeszowskich;

3. o regulacji rzeki Sołokii z dopływami;

4. o regulacji potoków Kłodnicy (Niezachówki) i Brydnicy z dopływami

XI. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w dziale B) rubr. IX. na rok 1908 do końca lutego 1910, takichże zaś kwot preliminowanych na rok 1909 do końca lutego 1911.

Petycy e.

Wysoki Sejm przydzielił Komisji gospodarstwa krajowego petycyę Ls. 732/463 dozorecy melioracyjnego Wojciecha Spiewaka, który wystąpił ze służby krajowej celem wyszukania sobie posady w mieście dla kształcenia ośmiorga dzieci, został ponownie przyjęty, ale na prowizorycznego tylko dozorcę z powodu przekroczenia lat 40 życia; uprasza więc o udzielenie mu *veniae aetatis*, gdyż od tego zależnem jest nadanie mu stałej posady.

Komisya gospodarstwa krajowego po zasięgnięciu opinii w krajowem Biurze melioracyjnem proponuje uwzględnienie i przedkłada odpowiedni wniosek.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

XII. Wojciechowi Spiewakowi, dozorecy melioracyjnemu udziela się *veniam aetatis*.

Również Wysoki Sejm przydzielił tejże Komisji cały szereg petycyi i wniosków, których załatwienie należy po części do kompetencji c. k. Namiestnictwa, po części zaś do kompetencji Wydziału krajowego; Komisya zatem proponuje odstąpić je c. k. Rządowi względnie Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Do zakresu działania c. k. Namiestnictwa należą sprawy poruszone w petycyach:

1. Ls. 425 gmin Kalembina i Kożuchów o oddanie starych łożysk Wisłoka;
2. Ls. 1692 gminy Smolarzyny powiatu Łańcuckiego o przyspieszenie regulacji rzeki Wisłok;
3. Ls. 2391 gmin i obszarów dworskich o regulacyę Mlecзки;
4. Ls. 1771 gminy Miejsce Piastowe o regulacyę i obwałowanie potoku Lubatówka;
5. Ls. 542, 1044, 1236 Franciszka Koški, Franciszka Szczepaniaka, Tomasza Barborka, 1784 i 1981 Michała Papli i Jana Wojcieszuka w Kaniowie bestwińskim pow. Bialskiego o reklasyfikacyę i odpisanie podatków z gruntów, zajętych pod obwałowanie Wisły.

Do zakresu działania Wydziału krajowego należy załatwienie następujących petycyi:

1. Ls. 293 gminy Podmichałowce, Ls. 1394 gminy Hrehorów i Ls. 1395 gminy Żurów powiatu Rohatyńskiego o regulacyę Świerza;
2. Ls. 1332 gminy Żabno o regulacyę Wątku Żabińskiego;
3. Ls. 1338 gminy Wierzchosławice pow. Tarnowskiego o odwodnienie 500 morgów gruntów zabagnionych ulewnymi deszczami dla umożliwienia uprawy;
4. Ls. 1339 gmin Strzeszyce i Krosna powiatu Limanowskiego o zabudowanie potoku Krośnieńskiego;
5. Ls. 1370 gminy Zemianów, Ls. 1396 gminy Korostowice, Ls. 1800 gminy Bołszowce powiatu Rohatyńskiego, gminy Chorostków, Tustań i Halicz, tudzież obszaru dworskiego Chorostków powiatu Stanisławowskiego i Ls. 700 gminy Korostowice oraz Ls. 1810 wniosku p Winniczuka o regulacyę rzeki Gnilej Lipy;

6. Ls. 1693 gminy Wólka mazowiecka i Ls. 1694 gminy Hujcze pow. Rawskiego, tudzież wniosek Ls. 1653 posła ks. Kołpaczkiewicza o przyspieszenie regulacji rzeki Raty;

7. Ls. 1632 gminy Szczawnica niżna pow. Nowotarskiego o regulację potoku Bryjarka;

8. Ls. 1853 obszaru dworskiego Monasterzec o zabudowanie potoku Spryni;

9. Ls. 1899 gminy Sulistrowa pow. Krośnieńskiego o regulację potoku Równia;

10. Ls. 841 i Ls. 1903 15 gmin powiatów Rudeckiego, Samborskiego i Starosamborskiego o przyspieszenie regulacji potoku Błóżewki;

11. Ls. 1976 i 1977 Wydziału powiatowego w Wieliczce o odwodnienie gruntów nad Wisłą, Rabą, Skawinką i Wilgą dla umożliwienia uprawy;

12. Ls. 108. gminy Brzegi o regulację Strwiąża;

13. Ls. 559 gminy Bogumiłowice w sprawie sprzedaży trawy na wałach Dunajca;

14. Ls. 561 gminy Wał-Ruda o regulację Olszówki;

15. Ls. 834 gminy nowy Kałusz o regulację Siwki;

16. Ls. 847 Wydziału powiatowego w Dobromilu o regulację Wiaru powyżej Łomny;

17. Ls. 925 gminy Ropczyce, Ls. 1060 Kółka rolniczego w Niedźwiadzie i Ls. 1108 Wydziału pow. w Ropczycach o regulację potoków Wielopólki i Niedźwiadki;

18. Ls. 953 gminy Zaborów o przyspieszenie regulacji Borowej-strugi;

19. Ls. 1055 Komisji zdrojowej w Szczawnicy o regulację potoku Szczawnego;

20. Ls. 2154 włościan z Trześniowa Michała i Maryi Kaczorów, Antoniego Rymarowicza, Katarzyny Rymarowicz, Wojciecha Kaczora i spadkobierców śp. Rozalii Kaczor o przyjęcie pokrycia resztujących kwot datków konkurencyjnych na regulację Wisłoka, lub ewentualnie ich odroczenia na lata późniejsze;

21. Ls. 2155 Michała Papli z Kaniowa bestwińskiego w pow. Bialskim o zarządzenie wypłaty odszkodowania za umieszczenie kuźni na jego gruncie przez kierownictwo regulacji Wisły;

22. Ls. 2153 Franciszka Kości z Kaniowa w pow. Bialskim o uwzględnienie jego realności przy obwałowaniu Wisły;

23. Ls. 1659 wniosek p. Kleskiego o przystąpienie do regulacji potoków Rydelówki, Czarnego i Kołomyjki;

24. Ls. 2271 gminy Jasionka Maniowa pow. Turczańskiego o zabudowanie potoku Jasieniczka.

Komisya gospodarstwa krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

XIII. Petycyje LLss. 425, 1692, 2391, 1771, 542, 1044, 1236, 1784 i 1981 odstępuje się c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia;

XIV. Petycyje i wnioski LLss. 293, 1395, 1332, 1338, 1339, 1370, 1800, 700, 1810, 1693, 1694, 1653, 1632, 1853, 1899, 841, 1903, 1976, 1977, 108, 559, 561, 834, 847, 925, 1060, 1108, 953, 1055, 2154, 2155, 2153, 1659 i 2271 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Przewodniczący:

Brylczyński.

Sprawozdawca:

Gorayski.

U s t a w a

z dnia . . . . . o regulacji potoku Macochy z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacya potoku Macochy od mostu na drodze gminnej w Kętach do ujścia do Soły wraz z dopływami ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej, mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875, Dz. u. kraj. Nr. 38, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1907, który preliminuje koszta robót na 1,166.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustępu 2. a) ustawy z dnia 30. czerwca 1884. Dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów, z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej pod-

stawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków kraju, państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych, oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp potoku Macochy i dopływów;
2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie, w myśl art. 1. ustawy z dnia 4. stycznia 1903, Dz. u. kraj. Nr. 12.;
3. z corocznych datków kraju i prestacyi konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyi konkurencyjnych na konserwację, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 6.

Zarząd budowy oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wdział Spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut, mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy, wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Ustawa

z dnia . . . . o osuszeniu bagien Rzeszowskich.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich: Dąbrowa, Trzciana, Mrowla, Świlecza, Bratkowice, Lipie, Rogóżnica, Rudna mała i Rudna wielka powiatu rzeszowskiego, tudzież w gminie i obszarze dworskim Kleczany powiatu Ropczyckiego ma być wykonane jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej, mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38, subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1905, który preliminuje kosztą robót na 460.000 K

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §§. 6. i 4. ustawy z dnia 30. czerwca 1884, Dz. u. p Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów

budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14 marca 1875, Dz. u. kr. Nr. 38 według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminy płatności corocznych rat datków kraju, państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak i Wydziałowi spółki wodnej przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz, którym zarządzać będzie Wydział spółki.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wdzierżawiania skarp potoków i rowów;

2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903, Dz. u. kraj. Nr. 12;

3. z corocznych datków spółki wodnej, które mają być rozłożone na członków spółki według miary ustanowionej w statucie.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacji rzeki Sołokii z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja rzeki Sołokii od jazu w Korniach do ujścia do Bugu z dopływami ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej, mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38., subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za postawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1908, który preliminuje koszta robót na 6,000.000 K.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustępu 2 a) ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38. według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa,

które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków kraju, państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania szkarp rzeki Sołokii i dopływów;

2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kraj. Nr. 12;

3. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwację, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 6.

Zarząd budowy oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony Wydział spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Ustawa

z dnia . . . . . o regulacji potoków Kłodnicy (Nieżachówki) i Brydnicy z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja potoku Kłodnicy (Nieżachówki) od mostu na gościńcu państwowym w Nieżuchowie do ujścia do Dniestru, tudzież potoku Brydnicy z dopływami ma być wykonaną jako przedsiębiorstwo przymusowej spółki wodnej, mającej się zawiązać na podstawie §. 45. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38., subwencyonowane z funduszu krajowego.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1907, który preliniuje koszta robót na 1,750.000 koron.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3

Koszta budowy wraz z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliniowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 2. i §. 4. ustępu 2 a) ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliniowanych kosztów

budowy, a to w myśl §. 66. kraj. ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Termin rozpoczęcia robót i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termin płatności corocznych rat datków kraju państwa i stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawiania skarp potoków Kłodnicy (Nieżachówki) i Brydnicy z dopływami;
- 2 z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne przy tem przedsiębiorstwie w myśl art. I. ustawy z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kr. Nr. 12;
3. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwację, oraz co do zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych budowli, wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 6.

Zarząd budowy oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób, w jaki ma być utworzony wydział Spółki wodnej, tudzież liczbę członków tego Wydziału określi statut, mający się ułożyć przez władzę polityczną.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.